

Ajoneuvon nastarenkaiden tekniset vaatimukset ja tyyppihyväksyntä (TRAFICOM/383441/03.04.03.00/2022)

Määräyksen tausta ja säädösperusta

Liikenne- ja viestintävirasto on 10.2.2021 antanut määräyksen Ajoneuvojen nastarenkaiden tekniset vaatimukset ja tyyppihyväksyntä (TRAFICOM/220809/03.04.03.00/2019). Määräys tuli voimaan 1.7.2021. Määräys korvasi aiemman liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen ajoneuvon renkaiden nastoista (408/2003), joka kumottiin uuden ajoneuvolain (82/2021) säätämisen yhteydessä 1.7.2021 voimaan tulleella asetuksella 173/2021.

Ajoneuvolaki (82/2021) sisältää valtuudet antaa tarkempia määräyksiä liikennekäyttöön sallittuja nastoja ja nastarenkaita koskevista vaatimuksista (16 § 7 mom.) rengas-nasta -yhdistelmän kansallisen tyyppihyväksynnän merkinnästä ja sen sijoittelusta (44 § 5 mom.), nastan ja rengas-nasta -yhdistelmän tyyppihyväksynnän hakeemisessa esitettävistä teknisistä tiedoista (48 § 5 mom.), vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta ja vaatimustenmukaisuuden osoittamisessa esitettävien selvitysten sisällöstä (49 § 3 mom.) sekä riittävistä vaatimustenmukaisuusjärjestelyistä ja vähäisistä poikkeuksista autojen ja niiden perävaunujen puuteasetuksessa säädettyjen menettelyjen noudattamisesta kansallisessa tyyppihyväksynnässä (66 § 8 mom.).

Asiaan liittyviä muita määräyksiä ja säädöksiä

Tämän määräyksen lisäksi yleisestä tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvonnasta määrätään tarkemmin Liikenne- ja viestintäviraston määräyksellä Ajoneuvon, järjestelmän, komponentin, erillisen teknisen yksikön, osan ja varusteen tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvontamenettelyt (TRAFICOM/425095/03.04.03.00/2022).

Määräyksen tavoite

Määräyksen tavoitteena on päivittää voimassa olevaa määräystä standardin SFS-7503:2018 (Road wear test of studded tyres / Nastarenkaiden tienkuluttavuusmitaus) muutosten mukaiseksi.

Määräyksessä keskeisimpänä testausmenetelmänä tienkuluttavuutta koskien viitataan standardiin SFS 7503:2018, josta on 13.12.2022 julkaistu uusi versio. Jatkossa standardissa määritellyn luokan C1 testirenkaiden täyttöpaine ei riippuisi renkaan kuormituskapasiteetista (LI-luokka). Standardiin on suunniteltu myös muita vähäisempiä editorialisia muutoksia. Lisäksi määräyksessä on tarpeen täsmentää nastan ulkoneman toleranssit tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvontaa ja markkina-valvontaa varten.

Määräyksestä poistettaisiin määräykset, jotka koskevat yleistä tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvontaa. Jatkossa yleiset tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvontaa koskevat määräykset löytyisivät Liikenne- ja viestintäviraston määräyksestä Ajoneuvon, järjestelmän, komponentin, erillisen teknisen yksikön, osan ja varusteen tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvontamenettelyt (TRAFICOM/46660/03.04.03.00/2020), jonka muuttamiseksi on käynnissä määräyshanke (TRAFICOM/ 425095/03.04.03.00/2022).

Määräyksen valmistelu

Määräys on valmisteltu Liikenne- ja viestintävirastossa. Liikenne- ja viestintävirasto on esitellyt määräystä sidosryhmille määräyshankkeen aikana.

Määräyshankkeen aloittamisesta on tiedotettu Liikenne- ja viestintäviraston verkkosivuilla sekä sähköpostitse tieliikenteen määräysvalmistelun tiedotuslistalle ilmoittautuneille.

Määräysluonnoksesta on pyydetty kirjalliset lausunnot ajalla 2.6. - 2.8.2023.

Lausuntopyyntö on julkaistu Liikenne- ja viestintäviraston internetsivuilla. Lisäksi lausuntopyyntö on lähetetty tieliikenteen määräysvalmistelun tiedotuslistalle ilmoittautuneille sähköpostitse. Valmis määräys julkaistaan Liikenne- ja viestintäviraston verkkosivuilla ja Finlexissä. Määräyksen antamisesta tiedotetaan Liikenne- ja viestintäviraston verkkosivuilla sekä erikseen sidosryhmille.

Määräysluonnos on notifioitu teknisten määräysten ilmoitusmenettelyn mukaisesti (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/1535).

Lausuntopalaute

Lausuntopalaute ja sen perusteella tehtyjä muutoksia on kuvattu tämän perustelumuistion liitteenä olevassa kommenttikoosteessa.

Muutokset ja arvio määräyksen vaikutuksista

Määräyksen muutoksella ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia eikä sillä ole vaikutusta esteettömyyteen. Määräys täydentää lain tasolla annettuja säännöksiä ja tukee lain soveltamista käytännön tasolla.

Yleisellä tasolla määräyksellä pyritään osaltaan hillitsemään nastojen aiheuttamaa tienkuluttavuutta. Tarve sääntelylle liittyy erityisesti liikenteen jatkuvasti lisääntyvään kokonaissuoritteeseen ja liikenteen keskittymiseen entistä enemmän eteläisen Suomen tieverkolle. Sääntelyllä pyritään osaltaan myös vähentämään erityisesti henkilö- ja pakettiautojen nastarenkaiden käytöstä aiheutuvia hiukkaspäästöjä.

Lisäksi tavoitteena on päivittää Liikenne- ja viestintäviraston määräyksiä siten, että jatkossa yleiset tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvontaa koskevat määräykset löytyisivät tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvontamenettelyjä koskevasta määräyksestä. Tarkoituksena on siirtää tästä määräyksestä yleiset tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvontaa koskevat määräykset tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvontamenettelyjä koskevaan määräykseen (TRAFICOM/425095/03.04.03.00/2022). Määräyksen tavoitteena onkin sääntelyn ajantasaisuuden takaamisen ohella selvittää oikeustilaa ja yhtenäistää tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvontaan liittyviä vaatimuksia erilaisten tyyppihyväksyttävien tuotteiden ja niiden valmistajien osalta.

Yksityiskohtaiset perustelut

Määräyksen soveltamisalaa tarkennettaisiin tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvontamenettelyiden osalta siten, että jatkossa huomioitaisiin myös tämän määräyksen alaan kuuluvien tuotteiden kuuluminen myös viraston toisen määräyksen soveltamisalaan. Tarkoituksena on selvittää määräysten keskinäistä suhdetta. Lähtökohteisesti tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvonnan menettelyistä määrätään tarkemmin Liikenne- ja viestintäviraston määräyksellä TRAFICOM/425095/03.04.03.00/2022. Tällä määräyksellä annetaan kuitenkin rengas-nasta -yhdistelmän osalta tarkempia määräyksiä, joita noudatetaan yleisen tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvontaa koskevan määräyksen lisäksi. Mahdollisten poikkeavien määräysten osalta noudatetaan ensisijaisesti tätä määräystä. Määräyksellä esimerkiksi tarkennetaan jatkossakin tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvontaa koskevan määräyksen 3.2.7 kohdassa tarkoitettua, erillissäännöksillä

annettua vaatimusta tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvontaan liittyvistä testeistä.

Kohdan 2 luetelmakohdan 3 mukaista tienkuluttavuuden määritelmää päivitetäisiin päivitetyn standardin SFS 7503:2022 (Road wear test of studded tyres) mukaisesti. Lisäksi viittaus uudistettuun standardiin päivitetäisiin määräyksen 4.1 kohdassa sekä liitteessä 1.

Määräyksen 4.1 kohtaan lisättäisiin tarkentavat määräykset rengas-nasta -yhdistelmän nastojen ulkonemaa koskevista raja-arvoista, joita sovelletaan renkaiden tyyppihyväksyntään liittyvässä tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvonnassa ja renkaiden markkinoille saatettaessa. Myös nastan tyyppihyväksyntään perustuvilla nastarenkaille määrätään tuotantorenkaita koskevista ulkoneman rajoista kohdassa 5.1. Raja-arvot ovat lievemmat kuin tyyppihyväksynnän testauksessa sovellettavat raja-arvot niin, että ne soveltuvat renkaiden sarjatuotantoon. Tarkoituksena on selkeyttää nastojen ulkonemaa koskevien vaatimusten soveltamisalaa ja vähentää määräyksen tulkinnanvaraisuutta. Tässä yhteydessä taulukon 2 tarkoittamissa tapauksissa nastaulkonemien mittausta varten lisätään määräykseen mahdollisuus sallia jatkossa myös vastaava muu mittausten menetelmä kuin standardissa kuvattu menetelmä tyyppihyväksyntäviranomaisen erikseen hyväksymänä.

Määräyksen 4.3 ja 5.5 kohtaa muutettaisiin vastaamaan selkeämmin sääntelyn tarkoitusta. Tyyppihyväksyntään liittyy keskeisesti tuotannon vaatimustenmukaisuuden varmistaminen tuotteen elinkaaren aikana. Vaatimustenmukaisuuden varmistaminen koskee yhdenmukaisesti myös nastojen ja rengas-nasta -yhdistelmien tyyppihyväksyntää. Vastaavasti kohdan 7 siirtymämääräystä korjattaisiin vastaamaan selkeämmin määräyksen kohdetta ja tarkoitusta.

Ajoneuvon nastarenkaiden teknisistä vaatimuksista ja tyyppihyväksynnästä annettu määräys TRAFICOM/220809/03.04.03.00/2019 korvasi liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen ajoneuvon renkaiden nastoista (408/2003). Sääntelyn siirtämisen yhteydessä määräykseen lisättiin tarkentavaa sääntelyä koskien tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvontaa. Voimassa olevan määräyksen kohdassa 4.3 ja 5.5 on viitattu tältä osin autojen ja niiden perävaunujen puiteasetuksen vaatimuksiin, joita on tarkennettu määräyksen liitteellä 2. Perusteluiden mukaan selvitykset vaatimustenmukaisuuden valvontamenettelyistä edellytetään esitettäväksi tyyppihyväksyntäviranomaiselle, mikäli rengas-nasta -yhdistelmän tai nastan uudelle tyypille haetaan tyyppihyväksyntää 1.1.2025 tai sen jälkeen.

Määräyksen mukaisesti 1.1.2025 alkaen uudelle tyypille tyyppihyväksyntää haettaessa sovellettavaksi tulisi, mitä puiteasetuksessa (EU) 2018/858 ja sen liitteessä IV säädetään tuotannon vaatimustenmukaisuuden varmistamisesta. Lisäksi määräyksen liitteessä 2 annettiin tiettyjä tarkentavia määräyksiä, joita niin ikään koski siirtymäaika 1.1.2025 alkaen. Käytännössä tämä tarkoittaa muiden kuin liitteessä 2 annettujen tarkentavien määräysten osalta sitä, että ennen siirtymäajan alkua noudatetaan voimassa olevaa sääntelyä sellaisenaan.

Ajoneuvolain (82/2021) 66 §:n 6 momentin mukaisesti EU-tyyppihyväksynnän osalta tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvontaan sovelletaan autojen puiteasetuksen säännöksiä. Vastaavasti 66 §:n 7 momentin mukaisesti, koska siirtymäaika ei ole vielä alkanut, eikä asiasta ole muuta säädetty tai määrätty, noudatetaan myös kansallisen tyyppihyväksynnän ja kansallisen piensarjatyypin hyväksynnän osalta sitä, mitä autojen ja niiden perävaunujen puiteasetuksessa säädetään menettelyistä. Tällä hetkellä toisin on määrätty liitteellä 2 nastan ulkoneman tarkastusmittausten osalta. Voimassa olevan määräyksen siirtymäsäännöksen kannalta merkityksellisiä ovatkin kyseiset liitteessä 2 määrätty tarkentavat säännökset, joiden osalta siirtymäaikaa ei muuteta. Muilta osin siirtymäsäännöksen alaa kohdennetaan edellä mainitulla tavalla täsmällisemmin.

Lisäksi on huomioitava, että ajoneuvolain 66 §:n 3 mukaisesti Liikenne- ja viestintäviraston on ennen tyyppihyväksynnän myöntämistä varmistuttava riittävästä menettelystä, jolla taataan tehokas tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvonta. Tämä edellyttää, että viranomaisen asettaa tälläkin hetkellä sellaiset yhdenmukaiset edellytykset, joiden perusteella voidaan lailla edellytetyllä tavalla varmistua menettelyiden riittävyydestä takaamaan tehokas tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvonta. Liikenne- ja viestintävirasto on antanut erillisen määräyksen tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvontamenettelyistä, jolla on pyritty tukemaan sääntelyn selkeyttä ja yhdenvertaisuutta. Sen sijaan, että hyväksyntäviranomaisen määräisi vastaavat riittävät edellytykset yksittäin myös ennen 1.1.2025 haettaville hyväksynnöille, on perusteltua aikaistaa kyseisen määräyksen sovellettavuutta myös tämän määräyksen voimaantulon ajankohtana tai sen jälkeen uudelle tyyppille haettavaan rengas-nasta -yhdistelmän tai nastan tyyppihyväksyntään. Tällä määräyksellä annettavat poikkeavat tai täydentävät määräykset olisivat kuitenkin jatkossakin ensisijaisia, ja nastan ulkoneman tarkastusmittauksia koskevia määräyksiä sovellettaisiin jatkossakin siirtymämääräyksen mukaisesti 1.1.2025 alkaen.

Liitteessä 2 on lisäksi määrätty alkuarvioinnin suorittamistavan osalta mahdollisuudesta suorittaa alkuarviointi paikallisen katselmuksen sijaan vaihtoehtoisesti valmistajan laatujärjestelmädokumenttien arvioinnin perusteella. Määräyksen sanamuotoa selkeytetään huomioimaan tarkemmin määräyksen soveltajaa koskeva sisältö siten, että jatkossa määräyksessä todetaan valmistajan mahdollisuus perustellusta syystä osoittaa alkuarvioinnin edellytysten täyttyminen kirjallisen selvityksen tai muun asianmukaisen selvityksen perusteella. Perusteltuna syynä voitaisiin pitää esimerkiksi maantieteelliseen sijaintiin liittyviä tarkoituksenmukaisuusnäkökohtia tai muita asian viivytyksettömään ratkaisemiseen vaikuttavia seikkoja tilanteessa, jossa asian ratkaisemisen ei katsota edellyttävän fyysistä käyntiä tuotantopaikalla. Kirjallisen selvityksen lisäksi kyseeseen voisi tulla tilannekohtaisen harkinnan perusteella esimerkiksi audiovisuaalisen materiaalin hyödyntäminen tai etäauditointi. Liitteen 2 kumoutuessa määräys siirretään asiallisesti 4.3 ja 5.5 kohdan yhteyteen. Määräyksen 4 kohdassa määrätään rengas-nasta -yhdistelmää koskevista vaatimuksista ja 5 kohdassa nastaa koskevista vaatimuksista.

Määräyksen 5.4 kohtaan lisätään informaatioviittaus ajoneuvolain 51 §:n 1 momenttiin, jossa säädetään tyyppihyväksynnän haltijan velvollisuudesta ilmoittaa viranomaiselle tyyppihyväksytyn ajoneuvon, järjestelmän, komponentin, erillisen teknisen yksikön, osan tai varusteen muutoksista.

Määräyksen 6 kohta koskee tyyppihyväksynnän hakemista nastalle tai rengas-nasta -yhdistelmälle. Lähtökohtaisesti tyyppihyväksyntähakemuksessa on esitettävä renkaan valmistajan nimi ja osoite sekä vastaavat tiedot nastan valmistajasta, valmistajan edustajan nimi ja osoite sekä tyyppihyväksyttävän tuotteen merkki ja kaupalliset nimet. Kohtaa täydennettäisiin lisäämällä uusia vaatimuksia hakemuksessa annettaviksi tiedoiksi. Jatkossa hakemuksessa tulisi olla mukana liitteen 4 mallin mukainen ilmoituslomake (liite olisi uusi). Lisäksi edellytetään E-säännön 30 tai 54 mukaista tyyppihyväksyntätodistusta testattujen rengaskokojen osalta. Käytännössä tätä on edellytetty tälläkin hetkellä, joten edellytys on syytä lisätä myös määräyksen mukaiseen listaukseen. Lisäksi uutena edellytyksenä hakemuksessa tulisi esittää piirustus renkaan kulutuspinnan kuviomallista.

Siirtymämääräyksiin kohdassa 7 täsmennettiin voimassa olevien ns. vanhojen tyyppihyväksyntöjen mukaisten nastarenkaiden osalta viittausta asetuksen 408/2003 mukaisiin hyväksyntöihin tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi.

Nastan ulkoneman tarkastusmittauksia koskevat määräykset siirretään liitteen 2 kohdasta 2.3.5 ja 2.3.6 määräyksen 4.3 kohtaan. Määräysten sisältöä tai sanamuotoja ei muuteta.

Määräyksen liite 2 kumottaisiin tarpeettomana. Alkuarvioinnin suorittamistapaa koskeva määräys 1.1. siirrettäisiin edellä kuvatulla tavalla sanamuodoltaan muutettuna määräyksen 4.3. ja 5.5. kohdassa määrättäväksi. Liitteen 2 kohdassa 2.1. ja 2.3.1-2.3.4 on informatiivisena nostona viitattu autojen ja niiden perävaunujen puiteasetuksella säädettyyn, joka osaltaan tulee sovellettavaksi ajoneuvolailla säädetyn mukaisesti, kuten niin ikään edellä on kuvattu. Määräyksen 4.3. ja 5.5. mukaisesti puolestaan on jo määrätty, että siirtymäajan jälkeenkin uuden tyyppin osalta noudatettaisiin autojen ja niiden perävaunujen puiteasetuksella säädettyä. Määräykset ovat sisällöltään informatiivisia ja määräysteknisten siirtojen myötä tarpeettomia. Lisäksi tarpeelliset muut määräykset sisältyvät asiallisesti osin tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvontaa koskevan yleisen määräyksen (TRAFICOM/425095/03.04.03.00/2022) alaan, joka vähentää viranomaisen tarvetta velvoittaa vastaavat asiat erikseen valmistajakohtaisesti. Liitteen 2 kohta 2.2. puolestaan koskee sellaista viranomaistoimintaa, josta ei ole syytä määrätä kyseisen viranomaisen toimesta.

Teknisluonteisina muutoksina liite 3 siirretään uudeksi liitteeksi 2 ja liite 4 uudeksi liitteeksi 3. Liitteessä 2 määritetään entiseen tapaan vaatimukset renkaaseen kiinnitettävästä tarrasta, jossa on määräystä koskevan viittauksen lisäksi merkittynä myönnettyä tyyppihyväksyntää koskeva tunnus. Vähintään 35 cm² kokoisella tarramerkinnällä on tarkoitus tarjota kuluttajille helposti havaittava tietoa tuotteeseen liittyvästä tyyppihyväksynnästä. Hyväksyntää koskevat tarkemmat tiedot olisivat saatavissa Liikenne- ja viestintäviraston nettisivujen kautta. Lisäksi tieto tyyppihyväksyntätunnuksesta auttaa yksilöimään kyseisen tyyppihyväksynnän markkinavalvonnan yhteydessä. Liitteessä 3 puolestaan annetaan entiseen tapaan määräykset testauslaboratorioiden käyttöön tulevasta raporttimallista, jonka mukaisesti tienkuluttavuusmittauksen yksityiskohtaiset tulokset edellytetään raportoitavaksi tyyppihyväksyntää haettaessa. Raporttimallin loppuun on koottu testiraportin laatimista ja tarvittavia selvityksiä koskeva luettelo, joka tukee tyyppihyväksynnän hakemista.

Uuden liitteen 3 taulukon "Uusien testirenkaiden nastaulkonemien [mm] mittaukset ja ulkonemien vaihtelu verrattuna tavoiteulkonemaan" tavoiteulkoneman vaihtelua koskevaa sanamuotoa tarkennetaan aiheutuneiden tulkintaepäselvyyksien vuoksi muuttamalla termi keskiarvo viittaamaan kuhunkin kahteen renkaaseen.

Määräykseen lisätään uusi liite 4, jossa annetaan malli ilmoituslomakkeesta.

Määräyksen voimaantulo

Määräyksen on tarkoitus tulla voimaan 15.3.2024.

Jälkiseuranta

Määräyksen vaikutuksia arvioidaan osana viranomaistoimintaa.